

תלמידים יקרים,

ספר המיקוד שלפניכם נכתב כדי לסייע לכם בלימוד ותירגול מקצוע האזרחות במהלך השנה, ובלמידה לקראת בחינת המתכונת ובחינת הבגרות.

הספר מקיף את כל נושאי הלימוד בהתאם לתוכנית הלימודים, והוא מיועד לתלמידים עולים חדשים הניגשים לבחינת הבגרות באזרחות בהיקף של 2 יחידות לימוד, שאלון 034284, בשנת 2024.

ספר המיקוד תואם למיקוד החומר לבגרות 2024 (מועדי חורף וקיץ) שפורסם על ידי משרד החינוך בעקבות מלחמת "חרבות ברזל".

הספר מציג בצורה מובנית, בהירה ומקיפה את כל הנושאים הרלוונטיים.

בספר הושקעה מחשבה רבה, תוך ניצול הידע והניסיון רב השנים בלימוד תלמידים עולים בהוראת המקצוע ובהערכת בחינות הבגרות. בסוף כל פרק מופיעות שאלות תרגול, ובסוף הספר בחינות תרגול במתכונת הבגרות.

מאת ד"ר אהבה אהבה

אוני

הכרזת העצמאות

מה בפרק?

- הכרות עם תוכן ההכרזה
- חלק ראשון להכרזה: הצדקות להקמת המדינה
- חלק שני להכרזה: חלק אופרטיבי-מעשי - הקמת המדינה
- חלק שלישי להכרזה: חלק הצהרתי - אופי המדינה והפניות לגורמים שונים

הכרזת העצמאות

1. בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלכל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.
2. לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.
3. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהיאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגנים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו יישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקדמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.
4. בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הוגה חזון המדינה היהודית תיאודור הרצל והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.
5. זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב' בנובמבר 1917 ואושרה במנדט מטעם חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי.
6. השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעיית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על ידי חידוש המדינה היהודית בארץ ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים.
7. שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ ישראל, על אף כל קושי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם.
8. במלחמת העולם השנייה תרם היישוב העברי בארץ את מלוא חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להימנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.
9. ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל; העצרת תבעה מאת תושבי ארץ ישראל לאחוז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מצדם הם לביצוע ההחלטה. הכרה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.
10. זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

11. לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי היישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.
12. אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הלילה, אור ליום שבת ו' אייר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתיקבע על ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מנהלת העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.
13. מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקבוצות גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.
14. מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ ישראל בשלמותה.
15. אנו קוראים לאומות המאוחדות לתת יד לעם היהודי בבניין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.
16. אנו קוראים - גם בתוך התקפת הדמים הנערכת עלינו זה חודשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על שלום וליטול חלקם בבניין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.
17. אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקדמת המזרח התיכון כולו.
18. אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב היישוב בעלייה ובבניין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל.
19. מתוך ביטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידינו לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית, על אדמת המולדת, בעיר תל אביב, היום הזה, ערב שבת, ה' אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

הכרזת העצמאות - חלקי ההכרזה

רקע

ב-14 במאי 1948 (ה' באייר תש"ח), בעיצומה של מלחמת העצמאות, הקריא דוד בן-גוריון בפני "מועצת העם הזמנית" ובשידור רדיו את מגילת העצמאות של מדינת ישראל. המגילה היא ההכרזה הרשמית על הקמתה של מדינת ישראל.

חלק ראשון - הצדקות להקמת המדינה

בחלק זה סוקר דוד בן-גוריון את האירועים העיקריים של העם היהודי ואת ההצדקות להקמת המדינה, תוך דגש כרונולוגי על כמה אירועים מכוננים בתולדות העם היהודי: הקונגרס הציוני 1897, הצהרת בלפור בנובמבר 1917, תקופת השואה ומלחמת העולם השנייה והחלטת עצרת האומות המאוחדות מיום 29 בנובמבר 1947 על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל. בחלק זה מודגשת ההיסטוריה היהודית של עם ישראל, חיזוק הקשר ההיסטורי והמסורתי בין העם היהודי לארץ מולדתו.

הצדקות היסטוריות

ההצדקה ההיסטורית להקמת מדינה יהודית בא"י מבוססת על אירועים בעברו של העם היהודי, המחברים אותו אל ארץ ישראל, ונובעת מהכמיהה במהלך הדורות לשוב לא"י.

- **"בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי".**
- **"לאחר שהוגלה העם היהודי מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית".**
- **"מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהיאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגנים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו יישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקדמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית".**
- **השואה שהתרחשה על העם היהודי ובה נרצחו מיליוני יהודים באירופה, הוכיחה את הצורך בהקמת מדינה יהודית לעם היהודי חסר המולדת, שתפתח את שעריה לכל יהודי העולם: "השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעיית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על ידי חידוש המדינה היהודית בארץ ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים".**

הצדקה בינלאומית

ההצדקה הבינלאומית להקמת מדינה יהודית בא"י מבוססת על הצהרות, על מסמכים בינלאומיים, ועל החלטות של גופים רשמיים שהכירו בזכותו של העם היהודי להקים מדינה בארץ ישראל.